

פניני הפרשה

וילך
עלון מס'
1006

שנה כ' התשע"ט

יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים. נייד: 052-7654216
כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. דוא"ל: 7654216@gmail.com

נפלאות מתורתך

ועתה כתבו לכם את השירה הזאת ולמדה את בני ישראל שימה בפייהם – חז"ל עמדו על המלים "שימה בפייהם": הרי אם כבר לומדים תורה, ודאי שהתורה נמצאת בפי לומדיה ומהו "שימה בפייהם"? והדבר מבואר על פי מה שאומר המדרש בשיר השירים שאין אדם יכול להורות הלכה מתוך דברי תורה, מפני שהיא סתומה וכולה סימנים, כמו שנאמר "ולמדה וגו' שימה בפייהם". ולכן נאמר "כי טובים דודיך מיין" – טובים דברי דודים מינה של תורה, כי רק מתוך דברי חכמים אדם מורה כראוי, על ידי שלומד פירוש דברי התורה.

ובספר "משנת רבי אהרן" לרבי אהרן קוטלר זצ"ל מבאר שהתורה היא כמו מפה של הארץ. אי אפשר לצייר את גודל העולם כולו על גליון נייר, ואפילו לא רחוב אחד. אלא שהמקומות הפוכים במפה לסימנים – עיר קטנה מסומנת בנקודה קטנה וארץ גדולה מסומנת בנקודה גדולה וכו'. כך כל התורה רחבה היא מני ים, וכל מה שכתוב בה הם סימנים שצריך אדם היודע לפענחם. ולכן ניתנה התורה שבעל פה, והבנת התורה נמסרה לחכמי הדור.

ומנפלאות התורה, אע"פ שכולה סימנים ובכל תג יש רמזים גדולים, בכל זאת יש בה משמעות בפשט, עד כדי כך שאפשר להסבירה לילדים רכים ביותר ויבינו לפי פשוטו של מקרא. ולכן נאמר למשה רבנו שחזן ממה שילמד את בני ישראל, צריך גם ללמדם את הסימנים ומשמעותם.

מסופר על הגאון ר' אהרן קוטלר זצ"ל, שכאשר היה עדיין בליטא, התאפשר לו להימלט מידי הנאצים, אך שררה אצלו התלבטות גדולה מאוד: האם להיענות למכתביו של הגאון ר' משה פינשטיין זצ"ל שהפציר בו להניע לארצה"ב ולהצטרף אליו "להפרחת שממות המדבר הרוחני האמריקני", או לעלות לארץ ישראל ולהצטרף אל העולם הרוחני המתפתח. הצדדים היו שווים ולא היתה בידו החלטה ברורה. הוא הטיל את גורל הגר"א, ולפניו הופיע הפסוק: "ויאמר ה' אל אהרן לך לקראת משה המדבר" (שמות ד, כז). התשובה היתה ברורה. הגר"א פירש זאת כך: "ויאמר ה' אל אהרן" (רמז לשמו: אהרן קוטלר), לך לקראת משה המדבר" (ידידו רבי משה פינשטיין, שהיה אז במעין מדבר – שכן ארצה"ב היתה אז מאד ירודה מבחינה רוחנית). ואכן הרב קוטלר קיבל את הסימן, הגיע לארצה"ב, ותוך זמן קצר הקים את הישיבה בעיר לייקווד בניו ג'רסי, מהישיבות הגדולות בעולם. והשפיע רבות על יהדות ארצה"ב.

לא תהו בראי	עצה טובה
<p>הד בעלי חיים שונים עושים שימוש בהד לצורך ניווט – בשיטה המכונה "סונאר". עטלפים למשל עושים זאת באויר, ודולפינים – בים. הם משגרים גלי קול בתדירות גבוהה מאוד – כזו שבני אדם אינם יכולים לשמוע – ובאמצעות ההד החוזר אליהם, מזהים עצמים הנמצאים בקרבתם, כמו גם חרקים וכדומה שאותם הם יכולים לצוד. (ד. רייכמן).</p>	<p>כדי שניתן יהיה להגיע לגדלות מקבלה אחת קטנה, אפשר להציע פתרון לקבלה באופן שונה מהמקובל. בדרך כלל הקבלה מתמקדת בתיקון מדה מסוימת או מצוה מסוימת, אך אפשר גם שאדם יקבל על עצמו לחיות שעה אחת ביום בצורה האיכותית ביותר, ובאותה שעה ימצה את כל כוחות הנפש שבו לחיות כהוגן. למשל, שיקבל על עצמו לחיות משעה ארבע עד שעה חמש באופן הטוב ביותר, ואם אותה שעה היא זמן תפלה, יתפלל במתינות ובבטוי שפתים וישתדל לכוון כמה שיותר, ואם אותה שעה שעת אכילה, ישים אל לבו לברך בכוונה ולאכול בדרך ארץ ולשם שמים וכן על זה הדרך. עצה טובה לזה, לצייר באותה שעה לנגד עיניו את מורו ורבו כיצד נוהג הוא בתפלתו או באכילתו, בלימודו או בדיבורו. אחרי שעה כזו, יקבל סיפוק עצום, ביודעו כי כעת מיצה את עצמו בצורה הטובה ביותר. לאחר כמה חודשים שרואה שהצליח לעמוד באותו "זמן איכות", יוסיף עוד שעה סמוכה או רחוקה, וכך יוסיף מחיל אל חיל, עד שלאחר כמה שנים ימצא עצמו בתכלית הרצויה. (מורנו הגאון רבי מיכאל סגרון שליט"א).</p>

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוגיד סעדון זצ"ל

"כל תאוות וחמדות העולם הזה, הם נמשלים לעץ הדעת טוב ורע כלהט החרב המתהפכת, שחושב אותם אדם לטובה והם נהפכים לו לרעה". ("מגיד חדשות" ח"ט עמ' ל"ב)

וידבר את הדברים האלה אל כל ישראל – אמרו חכמינו ז"ל במדרש: להיכן הלך? הלך לקברי האבות להגיד להם כי קיים הקדוש ברוך הוא את הבטחתו והכנים את ישראל לארץ. וכן כתב רבינו יעקב בעל הטורים ז"ל. ואפשר להוסיף בס"ד על פי מה שמבואר במדרש רבה לפרשת לך לך (פרשה מ"ו) על הפסוק ואתה את בריתי תשמור (בראשית י"ז ט'), שאמר הקב"ה לאברהם ונתתי לך וגו' את ארץ מגורריך על מנת ואתה את בריתי תשמור. וכ"כ בזוה"ק על הפסוק ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ, שכשהם נימולים הם צדיקים, שבזכות המילה יירשו את הארץ, כי לא יירש את ארץ ישראל אלא העם הנימולים המצויינים בחותם קדש. יעו"ש. והנה תמצא בפסוק זה סופי התיבות "הדברים האלה" הן אותיות מילה. וזה מה שאמר משה רבינו ע"ה לאבות, כיון שימולו בני ישראל עם יהושע כמה דאתמר (יהושע ה' ד') וזה הדבר אשר מל יהושע, הרי שבזכות זה יקיים הקב"ה את הבטחתו ויכניסם לארץ. (מכת"י הגאון רבי משה לוי זצ"ל).

נקודת חן / עובדיה חן

תורה בכל עת

אשר צמחה דוקא מתוך הקשיים.

כיצד נתחבר ספר זה?

במשך שלש עשרה שנה התחבאו רשב"י ובנו במערה במצור ובמצוק, בתנאים גשמיים מינימאליים, ובחשש גדול מהרוזמאים שחיפשו אחריהם להרגם. ובכלל, היתה זו תקופה קשה מאוד לעם ישראל - כמה עשרות שנים אחר חרבן בית המקדש, אחרי חורבן ביתר ואחרי כשלון מרד בר כוכבא.

לרשב"י היו את כל הסיבות והתירוצים להתייאש ולמשוך ידיהם מלימוד התורה, ובכל זאת, רבי שמעון ובנו ניצלו את אותן שנים בכדי להתעלות בתורה. יומם ולילה הם התבוננו בסודות התורה ובבריאה האלוקית של העולם, הגיעו לפסגות גבוהות בהבנת רבדים מאד עמוקים בתורה, והשיגו את תורת הסוד, הכתובה בספר הזוהר.

דוקא אז התגלתה להם התורה היותר עמוקה, שכן לאחר שרשב"י החליט שבכל מקרה הוא לומד, קיבל סייעתא דשמיא, ונפתחו לו מבועי חכמה וחיבר את ספר הזוהר.

לאחר שיצא רשב"י מן המערה, פגש אתו רבי פנחס בן יאיר, וראה כי כל גופו מלא סדקים. 'אוי לי שראיתך בכך!' אמר לו בכאב. ומה עונה לו רשב"י? 'אשריך שראיתני בכך, שאלמלא ראיתני בכך - לא מצאת בי כך'...

כאן טמון סודם של דברים! כל קושי מצמיח מדרגה חדשה. מהסיפור על רשב"י שהתחבא במערה, יכולים אנו לשאוב עידוד, שלפעמים דוקא מתוך המצב הקשה יכולה לצמוח תורה עליונה.

פונה יהודי לקב"ה בתפלה: "רבנונו של עולם! אם אזכה בהגלה בשני מליון דולר, אני מבטיח שאשב ואעסוק בתורה כל ימי חיי".

יוצאת בת קול ואומרת לו: "הי אדוני, חדל מתפלתך, יש כבר המון אברכים שעושים את זה גם בשביל 1500 שקל בחודש...".

*

ממה שהדגישה התורה בפרשה: "ועתה כתבו לכם את השירה", לומד הגאון רבי אברהם פתאל זצ"ל בספרו "ויאמר אברהם" שחיוב לימוד תורה הוא בכל זמן ובכל מצב. לאחר התוכחה האיומה והצרות הנוראות שנמנו עד כאן, מדגיש הכתוב: "ועתה", גם בעת צרה ומצוקה - "כתבו לכם את השירה הזאת" היא התורה, "ולמדה את בני ישראל שימה בפיהם".

ולמד זאת מדברי רבנו הרמב"ם זצ"ל (פרק א' מהלכות ת"ת ה"ח): "כל איש מישראל חייב בתלמוד תורה, בין עני בין עשיר, בין שלם בגופו בין בעל יסורין, בין בחור בין שהיה זקן גדול שתשש כחו. אפילו היה עני המתפרנס מן הצדקה ומחזר על הפתחים ואפילו בעל אשה ובנים, חייב לקבוע לו זמן לתלמוד תורה ביום ובלילה, שנאמר 'והגית בו יומם ולילה'".

התורה חייבת להילמד ללא דיחוי בכל עת ובכל שעה, בעת צרה כבעת רווחה! גם אם אין בחשבון הבנק שני מליון דולר, יש לעסוק בתורה...

*

ותורה כזו שנלמדת בזמנים קשים, חשובה ויקרה לאין ערוך. באחת משיחותיו דיבר הגאון רבי משה לוי זצ"ל על כך שרבי שמעון בר יוחאי לימדנו דרך של צמיחה והתעלות, דוקא מתוך היסורים. הזוהר הקדוש שחיבר, הוא הדוגמא לתורה העמוקה ביותר

ויספרו לבניהם / ספור לשלחן השבת

ויאמר למלאך המשחית, הרף!

ושמחה נחה על פניו, והוא החל לשורר ולפייט בשמחה גדולה.

הסעודה הסתיימה, הקהל התפזר לביתו, אך בעל הבית לא ידע להשית עצות בנפשו איך יסיר את חמתו של ראש הקהל.

למחרת בבוקר, נקש המארח על דלת חדרו של רבי יצחק וביקש את עצתו והדרכתו כיצד לצאת מן המיצר ולפייס את ראש הקהל שנפגע קשות מהחירופים והגידופים שהופנו לעברו. רבי יצחק נראה מופתע. "האמנם?! תהה, אינני יודע על מה אתה סח!". בעל הבית לא מצא מלים. הלא כל הנוכחים ראו ושמעו כיצד רבי יצחק גוער בראש הקהל.

"אסביר לך", יישב רבי יצחק את דעתו, "כשביקש ראש הקהל להיכנס, הבחנתי במלאך חבלה שמתלווה אליו. היה זה מלאך משחית נורא ואיום. חששתי לשלומם של כל הנוכחים, ולא מצאתי דרך לגרשו אלא בגידופים וחרפות, לבל יפריע בסעודת המצוה בה היינו מסובים. כנגד מלאך זה, כיוונתי את חירופי. משנפטרנו ממנו, שמחתי ופצחתי בשירה. על ראש הקהל לא דיברתי כלל ועיקר..."

בעל הבית נדהם מדבריו של רבי יצחק, וביקש הסבר. "דע לך", אמר לו רבי יצחק, "כאשר אדם עובר עבירה הוא בורא לו מלאך רע המבקש לנקום בו ולהרע לו. הקדוש ברוך הוא, ברוב רחמיו וחסדיו, אינו מתיר למלאך המשחית להרע לאדם שבראו ויצרו ברוע מעלליו, שמא ישוב בתשובה ויתקן גם את אותו כוח משחית שהביא לעולם. רק אם לא ניצל החוטא את אריכות אפיו של הבורא, כשיבוא יום הפקודה, אותו משחית יענישו. על כן", סיים רבי יצחק, "נראה שראש הקהל שלכם עבר אמש עבירה גדולה, ואותו משחית נוצר מכוח אותה עבירה. תוכל להסביר לו במה דברים אמורים, ואולי ייכנע לבבו הערל ושב ורפא לו".

סר המארח למשרדו של ראש הקהל. ביקש לפתוח בדברים, אלא שראש הקהל הקדימו ואמר בגילוי לב: "אם להתנצל באת, אין בכך צורך. הצדיק שבביתך איש קדוש הוא. בעיניו הצופיות למרחקים ראה את שעניי בשר אינן קולטות. בדרכי לסעודה נכשלתי בעבירה חמורה, וראוי הייתי באותה שעה לכל החרפות והגידופים. חפץ אני לבוא לפניו ולבקש ממנו דרך תיקון והוראת תשובה..."

באחת ממסעותיו בערי מרוקו, התארח הגאון הקדוש רבי יצחק אבוחצירא זצ"ל בביתו של בעל בית חשוב. הלה ערך סעודת מצוה גדולה לכבוד אורחו הרם, אליה הוזמנו כל יהודי הקהילה ונכבדיה. בראש המוזמנים היה ראש הקהל, אדם בעל רוח גבוהה ועזות פנים.

לאט לאט נאספו האנשים, עד שהכל ישבו במקומותיהם והמתינו. משנתאחרה השעה, תהה רבי יצחק למי ממתנינים. נשך בעל הבית שפתיו במבוכה, והסביר שראש הקהל משום מה בושש מלהגיע. רבי יצחק הנהן בראשו בהסכמה. ניחא, ימתינו עוד כמה דקות. אלא שהדקות נקפו והלכו, והאורח הנכבד לא נראה באופק. הנאספים לא ההינו לדחוק בבעל הבית. ידעו הם היטב על מה ולמה הוא מתעכב, וכמוהו ביקשו אף הם להימנע מצעד שעלו להתפרש בעיני ראש הקהל כזלזול. אך רבי יצחק עצמו שחש כי יש בכך משום טרחא דצבורא, לא אבה להמתין עוד, ודרש במפגיע להתחיל בסעודה.

נבהל המארח והחל לגמגם. הוא ניסה להסביר לצדיק כי ראש הקהל אינו מן הנוכחים לרצות, ואם יבוא ויראה שהסבו לסעודה בלעדיו, רע יהא הדבר בעיניו, ובקפדנותו היתירה לא יעבור בשתיקה על פגיעה בכבודו. עוד הוסיף כי קרוב הדבר שהקהילה כולה תסבול מנחת זרועו. רבי יצחק לא התרשם ופסק שבכל זאת יתחילו בסעודה. ואכן, כולם נטלו ידיהם וניגשו לסעודה.

רק לקראת סוף הסעודה, נראתה בחלל הדלת דמותו של ראש הקהל. פניו ירקו זעם מלווה בתדהמה על כך ש"נתיניו" העזו להתחיל בסעודה בלעדיו. הוא הפנה מבט מאשים לעבר בעל הבית הנבוך, אך בטרם פתח בעל הבית את פיו להתנצל, קם רבי יצחק ממקומו והחל זועק בקול לא לו כנגד האורח הנכבד: "רשע מרושע! צא טמא! מה לך דורך כאן, במקום תורה וקדושה?! הסתלק מכאן ומהר!".

כל הנוכחים נבהלו מאוד מהתנהגותו החריגה של הצדיק, וחרדו מאוד מתגובתו החריפה של ראש הקהל, שיהיה בה גם מסתמא משום בזיון לרבי יצחק ששפת על ראשו יורה של רותחין.

דממה מתוחה השתררה במקום. אלא שראש הקהל ההמום הפנה ערפו, ומיהר להסתלק. קינוח הסעודה שהוגש בינתיים, נותר לו מבויש ודומם. איש מהנוכחים לא ההין לטעום ממנו. אלא שרבי יצחק עצמו המשיך בסעודה כאילו לא אירע דבר. רוח טובה

אור המאיר

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א

שאלה: לאחרונה התפרסם פסק של רב אחד האוסר בתכלית לשמוע כלי נגינה מלבד בסעודת מצוה. מה דעת כת"ר שליט"א?

תשובה: ודאי אין איסור בזה. ובפרט בדורנו העמוס בצרות בעוה"ר ומדוכה ביסורין. עיין בשו"ת יהוה דעת (עמוד קלא) שמתיר.

שאלה: האם מותר לשיר שירי קודש באמצע הלימוד, ואין בזה משום "המפסיק ממשנתו ואומר מה נאה אילן זה" (אבות ג' ז)?
תשובה: אם זה נותן לך חשק בלימוד – כן.

שאלה: האם יש איסור לשמוע שירים של גויים או של חילונים, באופן שאינו שירי עגבים?
תשובה: מותר, וכמ"ש הרמב"ם בפירוש המשניות בפרקי אבות שאם התוכן טוב, הלשון לא מעלה ולא מוריד.

שאלה: האם אשה יכולה להתעמל לצורך בריאותה במכון כושר שמושמעים בו שירים שאינם כשרים ומיועד רק לנשים?
תשובה: כמה שאפשר יש להתרחק מן הכיעור ומן הדומה לו, ובפרט בדורנו.

שאלה: האם ההורים צריכים לבקש מחילה מילדיהם על כך שפגעו בהם? ואם כן, מדוע השמיטו זאת הפוסקים?

תשובה: בדרך כלל ההורים פוגעים לשם חינוך או שנראה להם שזו הדרך הנכונה. ובכחאי גוונא אין צריך מחילה. וילד גדול אסור להכותו או לפגוע בו, והעושה כן עובר משום לפני עור לא תתן מכשול, כמבואר בגמרא קידושין (דף ל"ב ע"א).

שאלה: אדם שָׁרַב עם מישהו שפגע באביו, האם צריך לבקש ממנו מחילה?
תשובה: אינו צריך לבקש מחילה רק לפני משורת הדין, ויסביר לו שלכבוד אבא עשיתי זאת. ועיין בהוריות [י"ד ע"א] גבי ר"מ ורשב"ג.

שאלה: אדם שדיבר לשון הרע על חברו, האם צריך לבקש ממנו מחילה?
תשובה: צריך לבקש (אפשר גם בכתב), אלא אם כן הוא חטא כנגדו. ואם חברו אינו יודע שדיבר עליו, עדיף לשתוק.

שאלה: אדם שגנב מחברו רח"ל, וחושש להיחשף בפניו, כיצד יבקש ממנו מחילה?
תשובה: ישלח לו את הכסף על ידי אדם אחר, או ישלם לו לשיעורין, וכל פעם יזרוק כסף בבית שלו באופן שלא ידע מי הגונב. אבל אם אינו רוצה לשלם, מסתמא השני לא ימחול לו.

שאלה: אדם שפגע בי קשות במשך כל השנה, בא בערב כפור לבקש מחילה, ואני יודע שישוב לסורו אחרי תקופה קצרה, האם אני חייב למחול לו?
תשובה: אינך חייב למחול לו, רק אם יבטיח בפני שני עדים שלא יחזור לסורו.

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com

לע"נ רחל בת מזל ע"ה
לע"נ לאה בת שרה ע"ה
לע"נ עזיזי בר כמונה לבית חדוק ז"ל

לע"נ אפרים בן מימה פנינה ז"ל

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל
לע"נ רבי יצחק בן רחל זצ"ל